

С. І. Харченко

ПОВНОВАЖЕННЯ ОРГАНІВ КАЗНАЧЕЙСТВА УКРАЇНИ З КОНТРОЛЮ ДОТРИМАННЯ БЮДЖЕТНОГО ЗАКОНОДАВСТВА — ЗАПОБІЖНИК БЮДЖЕТНИХ ПРАВОПОРУШЕНЬ

Досліджено повноваження органів Державної казначейської служби України з контролю дотримання бюджетного законодавства учасниками бюджетного процесу. Запропоновано заходи, спрямовані на вдосконалення процесу казначейського обслуговування бюджетів і бюджетних установ.

Powers of the State Treasury Service of Ukraine bodies in control of compliance with budget legislation by participants of budget process are examined. Measures to improve the process of treasury service of budgets and budgetary institutions are suggested.

Ключові слова: контрольні повноваження, бюджетне законодавство, казначейське обслуговування бюджетів, бюджетні зобов'язання, бюджетні фінансові зобов'язання.

Казначейство функціонує в Україні з 1995 р. За період становлення й розвитку його система поступово розширювалася й консолідувала обслуговування всіх операцій державного бюджету, а з 2003 р. забезпечила повнофункціональне обслуговування місцевих бюджетів. Відповідно розширювалися повноваження та вдосконалювалися процедури казначейського обслуговування. На 1 січня 1998 р. на оплату рахунків у органи Казначейства переведено 18,4 % бюджетних установ і організацій, на 1 січня 1999 р. система цих органів обслуговувала вже близько 43 %. Порівняння із загальною кількістю розпорядників і одержувачів коштів бюджетів, які обслуговуються на сьогодні органами Казначейства, відображено на рисунку.

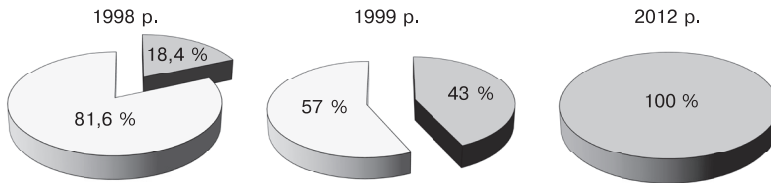

Рисунок. Частка бюджетних установ і організацій, що обслуговувалися органами Казначейства

Нині діюча Державна казначейська служба України (ДКСУ) утворена відповідно до Указу Президента України “Про оптимізацію системи центральних органів виконавчої влади” від 09.12.2010 № 1085/2010 [1]. Указом Президента України від 13.04.2011 № 460/2011 затверджено Положення про Державну казначейську службу України [2]. ДКСУ є правонаступником прав і обов'язків Державного казначейства України — урядового органу державного управління, що діяв у системі Міністерства фінансів України.

© Харченко С. І., 2013

Відповідно до цього Положення Державна казначейська служба України (скорочена назва — Казначейство України) є центральним органом виконавчої влади, діяльність якого спрямовується й координується Кабінетом Міністрів України через Міністра фінансів України. Казначейство України входить до системи органів виконавчої влади та утворене для реалізації державної політики у сфері казначейського обслуговування бюджетних коштів, а також є учасником системи електронних платежів Національного банку України.

Основними завданнями Казначейства України є:

- внесення пропозицій щодо формування державної політики у сфері казначейського обслуговування бюджетних коштів;
- реалізація державної політики у сфері казначейського обслуговування бюджетних коштів [2].

Апріорі діяльність ДКСУ та її територіальних органів розглядають як суто технічну — ведення бухгалтерського обліку, складання звітності про виконання державного й місцевих бюджетів, а також управління ресурсами. При цьому поза увагою залишається одна з головних казначейських функцій — контроль дотримання бюджетного законодавства учасниками бюджетного процесу.

Бюджетний контроль є важливим фактором підвищення ефективності функціонування фінансів, діяльності органів влади та дотримання законності й доцільності в бюджетній сфері. Дослідженню сутності, правового регулювання, методів і засобів здійснення бюджетного контролю в Україні, у т. ч. органами ДКСУ, присвячено праці багатьох вітчизняних учених, таких як О. П. Гетманець, В. Г. Дем'янишин, Т. І. Єфименко, О. П. Кириленко, Л. С. Коваль, А. О. Монаєнко, В. М. Опарін, К. В. Павлюк, Л. Д. Сафонова, В. М. Федосов, С. І. Юрій [3—10] та ін. Утім, бюджетний контроль, як багатогранне, складне явище, правовий інститут, система методів, функцій відповідних суб'єктів, а також засіб дотримання законності в бюджетній сфері, ще не дістав остаточного наукового визначення.

Органами контролю є такі, що спеціально створюються для здійснення контрольних функцій, або органи виконавчої влади, на які поряд із основними покладаються контрольні функції у відповідній галузі фінансової сфери.

Велике значення має контроль із боку держави законності й обґрунтованості виконання фінансових операцій, створення та використання фінансових ресурсів для економічного й соціального розвитку країни. Організаційні форми такого контролю мають відповідати вимогам частини другої ст. 19 Конституції України, якою визначено: “Органи державної влади та органи місцевого самоврядування, їх посадові особи зобов’язані діяти лише на підставі, в межах повноважень та у спосіб, що передбачені Конституцією та законами України” [11].

За економічною сутністю контроль — це функція управління, яка включає спостереження та перевірки діяльності об’єкта управління з метою оцінки обґрунтованості й ефективності прийняття рішень та результатів їх виконання.

Фінансовий контроль — елемент системи управління фінансами, особлива сфера контролю фінансової діяльності всіх економічних суб'єктів (держави, регіонів, підприємств і організацій), дотримання фінансово-господарського законодавства, доцільності витрат, економічної ефективності фінансово-господарських операцій [12].

Л. А. Савченко доводить, що фінансовий контроль — це діяльність державних органів і недержавних організацій, самих суб'єктів господарювання або їхніх структурних підрозділів, фізичних осіб, наділених відповідними повноваженнями чи правами, що спрямована на забезпечення законності, фінансової дисципліни, раціональності в ході мобілізації, розподілу й використання фінансових ресурсів держави [13, с. 43].

У ст. 112 Бюджетного кодексу України визначено, що до повноважень центрального органу виконавчої влади, який реалізує державну політику у сфері казначейського обслуговування бюджетних коштів, тобто Державної казначейської служби України, з контролю за дотриманням бюджетного законодавства належить здійснення контролю за:

- 1) веденням бухгалтерського обліку всіх надходжень і витрат державного бюджету та місцевих бюджетів, складанням та поданням фінансової і бюджетної звітності;
- 2) бюджетними повноваженнями при зарахуванні надходжень бюджету;
- 3) відповідністю кошторисів розпорядників бюджетних коштів показникам розпису бюджету;
- 4) відповідністю взятих бюджетних зобов'язань розпорядниками бюджетних коштів відповідним бюджетним асигнуванням, паспорту бюджетної програми (у разі застосування програмно-цільового методу у бюджетному процесі);
- 5) відповідністю платежів взятим бюджетним зобов'язанням та відповідним бюджетним асигнуванням [14].

Відповідно до цієї ж статті ДКСУ в межах своїх повноважень забезпечує організацію й координацію діяльності головних бухгалтерів бюджетних установ та контроль дотримання ними своїх повноважень.

Контроль ведення бухгалтерського обліку всіх надходжень і витрат державного й місцевих бюджетів реалізується шляхом здійснення Казначейством України контролю дотримання правил ведення бухгалтерського обліку операцій із виконання бюджетів підвідомчими органами. Контрольні повноваження щодо складання та подання фінансової й бюджетної звітності реалізуються через процедури здійснення контролю звітності, яка подається до органів ДКСУ розпорядниками та одержувачами бюджетних коштів, а також його підвідомчими органами.

Контроль бюджетних повноважень при зарахуванні надходжень бюджету здійснюється в процесі обслуговування дохідної частини бюджетів органами Казначейства України на стадіях зарахування, повернення помилково

й надмірно зарахованих платежів, розмежування надходжень між рівнями бюджетів, при наданні дотації вирівнювання місцевим бюджетам та перерахуванні міжбюджетних трансфертів.

Згідно з вимогами Бюджетного кодексу України, ДКСУ за поданням органів, що контролюють справляння надходжень бюджету, здійснює повернення коштів, помилково або надмірно зарахованих до державного й місцевих бюджетів [14]. Підставою для проведення платежів є висновки (подання в іншій формі) органів, які контролюють справляння надходжень бюджетів, судові рішення, що перевіряються органами Казначейства України на предмет як законності повноважень тих, хто їх приймає, так і правильності оформлення зазначених документів.

Щодо здійснюваного органами ДКСУ контролю в процесі казначейського обслуговування бюджетів за видатками (відповідності кошторисів розпорядників бюджетних коштів показникам розпису бюджету; взятих бюджетних зобов'язань розпорядниками бюджетних коштів відповідним бюджетним асигнуванням, паспорту бюджетної програми (у разі застосування програмно-цільового методу в бюджетному процесі); платежів узятим бюджетним зобов'язанням та відповідним бюджетним асигнуванням) варто підкреслити, що він базується на великій кількості тісно пов'язаних між собою контрольних процедур.

Як попередження бюджетних правопорушень казначейський контроль проявляє себе майже на всіх стадіях виконання бюджету за видатками та кредитуванням, визначених Бюджетним кодексом України.

Зокрема, органи ДКСУ контролюють формування мережі розпорядників бюджетних коштів та єдиної бази даних про мережу. Процедура контролю формування мережі передбачає перевірку поданої до органів Казначейства України головними розпорядниками та розпорядниками нижчого рівня інформації про мережу розпорядників і одержувачів коштів державного й місцевих бюджетів на відповідність встановленим вимогам до складання мережі, даним Єдиного реєстру (код розпорядника/одержувача бюджетних коштів за Єдиним реєстром, код за Єдиним державним реєстром підприємств та організацій України, повне і скорочене найменування, статус установи, код та найменування органу ДКСУ). За таких умов на кожному рівні Казначейства України формується інформація про мережу розпорядників та є можливість перевірити її відповідність їх фактичній наявності. Слід зазначити, що ДКСУ та його територіальні органи вносять перевірені відомості про мережу кожного розпорядника коштів державного бюджету до єдиної бази даних мережі розпорядників і одержувачів коштів держбюджету.

Здійснюваний контроль має досить велике значення, оскільки дає змогу впорядкувати всю систему взаємозв'язків розпорядників бюджетних коштів однієї галузі, визначити ієрархію їх підпорядкованості, а отже, закласти підвалини для побудови прозорої системи підзвітності в бюджетній сфері.

До контрольних заходів, що здійснюються органами ДКСУ, належать також контрольні дії в ході доведення бюджетних асигнувань та затвердження кошторисів бюджетних установ. Так, відповідно до вимог частини другої ст. 47 Бюджетного кодексу України, Казначейство України контролює відповідність кошторисів розпорядників бюджетних коштів розпису бюджету.

У визначений законодавством термін (протягом місяця з дня прийняття закону про Державний бюджет України на відповідний рік, згідно з п. 1.6 Інструкції про складання і виконання розпису Державного бюджету України, затвердженої наказом Міністерства фінансів України від 28.01.2002 № 57 [15]) Міністерство фінансів України надає Казначейству України затверджений розпис державного бюджету за всіма складовими. ДКСУ опрацьовує ці документи та протягом трьох робочих днів доводить витяги з розписів до головних розпорядників бюджетних коштів. Отримані головними розпорядниками витяги з розписів є підставою для затвердження в установленому порядку планових документів для розпорядників і одержувачів бюджетних коштів (п. 2.8 Інструкції).

Головні розпорядники протягом трьох робочих днів після отримання витягів із розписів бюджету подають Казначейству України розподіл показників зведених кошторисів, розподіл показників зведених планів асигнувань загального фонду державного бюджету, розподіл показників зведених планів спеціального фонду державного бюджету (за винятком власних надходжень бюджетних установ і відповідних видатків) та зведення показників спеціального фонду в розрізі розпорядників нижчого рівня й одержувачів за територіями відповідно до мережі та отриманого витягу. Відповідальність за достовірність цих даних несуть головні розпорядники бюджетних коштів.

ДКСУ протягом п'яти робочих днів узагальнює отримані від головних розпорядників дані, формує річний розпис асигнувань державного бюджету та інші планові документи для кожного головного управління. Головні управління реєструють отримані документи та доводять витяги з них до розпорядників бюджетних коштів і одержувачів, які ними обслуговуються. Розпорядники нижчого рівня подають до органів Казначейства України ті самі документи, що й головні розпорядники бюджетних коштів.

Здійснювані в такому випадку контрольні дії дають змогу запобігати виникненню різного роду помилок щодо невідповідності планових показників, попереджаючи можливі зловживання у використанні бюджетних коштів.

Окрім того, органи ДКСУ в процесі казначейського обслуговування бюджетів за видатками здійснюють суцільний контроль відповідності взятих розпорядниками бюджетних коштів бюджетних зобов'язань відповідним бюджетним асигнуванням, паспорту бюджетної програми (у разі застосування програмно-цільового методу в бюджетному процесі).

За встановленим порядком передумовою для здійснення платежу розпорядниками й одержувачами бюджетних коштів є низка конкретних процедур контролю щодо відповідності взятого розпорядником бюджетних коштів зобов'язання вимогам бюджетного законодавства, які виконуються на етапі реєстрації та обліку бюджетних зобов'язань у органах Казначейства України за місцем обслуговування розпорядників і одержувачів бюджетних коштів. Відповідно до Порядку реєстрації та обліку бюджетних зобов'язань розпорядників бюджетних коштів та одержувачів бюджетних коштів в органах Державної казначейської служби України, затвердженого наказом Міністерства фінансів України від 02.03.2012 № 309 та зареєстрованого в Міністерстві юстиції України 20.03.2012 за № 49/20732 [16], органи ДКСУ не реєструють:

а) зобов'язання в разі:

— відсутності в розпорядника бюджетних коштів бюджетних асигнувань, встановлених кошторисом;

— відсутності документів, що підтверджують факт узяття бюджетного зобов'язання;

— відсутності затвердженого в установленому порядку паспорта бюджетної програми (крім випадків, у яких законодавством не передбачено його затвердження);

— невідповідності напрямів витрачання бюджетних коштів бюджетному асигнуванню, паспорту бюджетної програми;

— неподання або подання неповного пакета підтвердних документів щодо проведення процедур закупівлі товарів, робіт і послуг за державні кошти;

— недотримання розпорядниками бюджетних коштів бюджетних повноважень і обмежень, що вводяться законодавчими та іншими нормативно-правовими актами;

— недотримання вимог щодо оформлення поданих документів;

б) фінансові зобов'язання в разі:

— відсутності відповідного бюджетного зобов'язання, відображеного в бухгалтерському обліку виконання державного та місцевих бюджетів;

— відсутності в розпорядника бюджетних коштів фактичних надходжень спеціального фонду;

— відсутності документів, які підтверджують факт узяття бюджетного фінансового зобов'язання;

— недотримання вимог щодо оформлення поданих документів;

— невідповідності фінансового зобов'язання відповідному бюджетному зобов'язанню, відображеному в бухгалтерському обліку виконання державного та місцевих бюджетів;

— недотримання розпорядниками бюджетних коштів бюджетних повноважень і обмежень, які вводяться законодавчими та іншими нормативно-правовими актами.

У таких випадках органи ДКСУ зобов'язання та/або фінансові зобов'язання не реєструють, а застосовують заходи впливу за порушення бюджетного законодавства, визначені Бюджетним кодексом України [16].

Ст. 48 Бюджетного кодексу України визначено, що зобов'язання, взяті учасником бюджетного процесу без відповідних бюджетних асигнувань або з перевищенням повноважень, встановлених Бюджетним кодексом України та законом про Державний бюджет України (рішенням про місцевий бюджет), не вважаються бюджетними зобов'язаннями (крім витрат, які здійснюються відповідно до частини шостої цієї статті) та не підлягають оплаті за рахунок бюджетних коштів. Узяття таких зобов'язань є порушенням бюджетного законодавства. Витрати бюджету на покриття таких зобов'язань не здійснюються [14]. У частині шостій цієї статті передбачено, що бюджетні зобов'язання щодо виплати субсидій, допомоги, пільг з оплати спожитих житлово-комунальних послуг та послуг зв'язку (в частині абонентської плати за користування квартирним телефоном), компенсацій громадянам із бюджету, на що згідно із законами України мають право відповідні категорії громадян, обліковуються органами Казначейства України незалежно від визначених на цю мету бюджетних призначень.

Реєстрація в обліку органів ДКСУ взятих розпорядниками бюджетних коштів зобов'язань та фінансових зобов'язань, по суті, є підтвердженням їхньої легітимності та контролем (із боку органів Казначейства України) повноважень розпорядників бюджетних коштів.

На етапі проведення платежу на доручення розпорядника бюджетних коштів органи ДКСУ здійснюють відповідно до ст. 49 Бюджетного кодексу України контроль наявності:

- відповідного бюджетного зобов'язання для платежу в бухгалтерському обліку виконання бюджету;
- затвердженого в установленому порядку паспорта бюджетної програми (у разі застосування програмно-цільового методу в бюджетному процесі);
- відповідних бюджетних асигнувань у розпорядників бюджетних коштів.

Специфіка роботи Казначейства України при здійсненні поточного контролю обумовлена також його статусом учасника системи електронних платежів Національного банку України. Цей фактор вимагає перевірки всіх банківських реквізитів платіжних документів, відповідності підписів на платіжних документах відповідальних посадових осіб і відбитка печатки установи зразкам.

Проведення органами ДКСУ контрольних заходів у процесі обслуговування бюджетів за видатками дає змогу запобігти нецільовому спрямуванню бюджетних коштів, про що свідчать наведені цифри. Так, за 2010—2012 рр. органами Казначейства України документально зафіксовано 67,7 тис. випадків недотримання розпорядниками та одержувачами коштів державного й місцевих бюджетів вимог бюджетного законодавства на суму 6,7 млрд грн (таблиця).

Таблиця. Факти запобігання органами Казначейства України нецільовому й незаконному витрачання бюджетних коштів у 2010—2012 рр.

Етап	Кількість фактів запобігання, од.			На суму, млн грн		
	2010	2011	2012	2010	2011	2012
Реєстрація зобов'язань та фінансових зобов'язань: держбюджет місцеві бюджети	5375	3262	2360	706,1	1 033,6	919,2
	12645	9331	6 170	760,2	1 201,9	970,5
Прийняття до виконання платіжних доручень: держбюджет місцеві бюджети	6 448	1 057	608	157,4	603,3	41,8
	16 810	2 344	1 301	229,2	47,0	53,7
Разом	41 278	15 994	10 439	1 852,9	2 885,8	1 985,2

Джерело: складено за даними Державної казначейської служби України за 2010—2012 рр.

Запобігти нецільовому спрямуванню бюджетних коштів були покликані також заходи, вжиті іншими учасниками бюджетного процесу. Зокрема, органами Державної фінансової інспекції України у 2011 р. виявлено фінансових порушень, що призвели до втрат фінансових і матеріальних ресурсів, на суму 5407,7 млн грн, у 2012 р. — 3727,9 млн грн; органами Міністерства доходів і зборів України (органами державної податкової служби) за результатами перевірок платників податків донараховано узгоджених грошових зобов'язань у 2011 і 2012 рр. на суму 4608 та 6983 млн грн відповідно.

Виконуючи функцію обслуговування державного й місцевих бюджетів, ДКСУ здійснює попередній і поточний контроль, який, по суті, є запобіжним заходом для бюджетних установ щодо можливих зловживань та порушень при використанні ними бюджетних коштів. Саме завдяки йому кількість випадків нецільового використання бюджетних коштів їх розпорядниками значно зменшилася.

На виконання вимог статей 56 і 112 Бюджетного кодексу України, Типового положення про бухгалтерську службу бюджетної установи, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 26.01.2011 № 59 (*дали* — Типове положення) [17], Казначейство України починаючи з березня 2011 р. у межах своїх повноважень забезпечує організацію та координацію діяльності головних бухгалтерів бюджетних установ та здійснює контроль дотримання ними своїх повноважень. У рамках контролю дотримання бюджетного законодавства ДКСУ та його органи здійснюють погодження призначення на посаду та звільнення з посади головних бухгалтерів бюджетних установ, а в поточному році було вперше проведено оцінку виконання головними бухгалтерами бюджетних установ своїх повноважень за 2012 р.

Основною причиною відмов органами Казначейства України в погодженні призначення претендентів на посаду головних бухгалтерів бюджетних установ є невідповідність вимогам Типового положення:

— освітньо-кваліфікаційного рівня претендента на посаду головного бухгалтера;

— стажу роботи за фахом та на керівних посадах претендента;

— структури бухгалтерської служби бюджетної установи.

Слід наголосити, що здійснення органами ДКСУ погодження призначення на посаду головних бухгалтерів бюджетних установ сприяло підвищенню рівня кваліфікації кадрів бухгалтерських служб бюджетних установ. Так, якщо на дату запровадження Типового положення посадові обов'язки головного бухгалтера виконували особи, освітній рівень яких не відповідав вимогам цього документа, у 14 626 бюджетних установах, а це майже 36 % їх загальної кількості, то станом на 1 січня 2013 р. кількість бюджетних установ, де посадові обов'язки головного бухгалтера виконували такі особи, становила 11 413 (28 %). А вже на 1 липня 2013 р. вона зменшилася до 9960 бюджетних установ (25,3 %).

Високий рівень кваліфікації головних бухгалтерів бюджетних установ сприяє:

1) підвищенню ефективності використання бюджетних коштів;

2) зниженню ризиків порушень бюджетного законодавства при використанні бюджетних коштів;

3) підвищенню рівня організації роботи з ведення бухгалтерського обліку та складання звітності в бюджетній установі.

У поточному році було вперше проведено оцінку виконання головними бухгалтерами бюджетних установ своїх повноважень за 2012 р., яку завершено 1 травня 2013 р.

Казначейством України та його органами оцінено діяльність головних бухгалтерів 29 463 бюджетних установ, або 73 % їх загальної кількості (40 271), у т. ч. 8817 бюджетних установ державного бюджету, що становить 65 % їх загальної кількості (13 495), та 20 646 бюджетних установ місцевих бюджетів, тобто 77 % їх загальної кількості (26 776). Позитивну оцінку отримали головні бухгалтери 29 462 бюджетних установ (8817 державних бюджетів та 20 645 місцевих бюджетів). Отже, лише в одній бюджетній установі місцевого бюджету головний бухгалтер отримав незадовільну оцінку.

Хоча розглянуті контрольні повноваження органів ДКСУ, визначені чинним законодавством України, є досить широкими й усеохоплюючими, вони, як показує міжнародний досвід, потребують перегляду з метою:

— удосконалення розподілу повноважень між Казначейством України та іншими учасниками бюджетного процесу, які є адміністраторами бюджетних коштів у частині охоплення контрольними процедурами прийняття рішень від імені адміністратора бюджетних коштів протягом усього бюджетного процесу. При цьому варто враховувати можливість децентралізації фінансової відповідальності, тобто передачі на рівень адміністратора бюджетних коштів права прийняття відповідних рішень;

— переходу до прогресивніших і ефективніших методів внутрішнього контролю, котрий базуватиметься на управлінні ризиками;

— поліпшення контролю зобов'язань, що вимагає ведення бухгалтерського обліку в державному секторі за методом нарахувань. Необхідно створити реєстр зобов'язань, який міститиме інформацію про багаторічні зобов'язання міністерств і місцевих бюджетів;

— удосконалення механізмів контролю державних закупівель;

— поліпшення казначейської інформаційної системи.

З метою вдосконалення контрольних процедур і розподілу повноважень між органами ДКСУ та розпорядниками бюджетних коштів Казначейство України проводить роботу щодо внесення змін до національного законодавства, котрі уможливають здійснення платежів розпорядникам і одержувачам бюджетних коштів без подання підтвердних документів за такими напрямками видатків: заробітна плата; грошове забезпечення військовослужбовців; нарахування на оплату праці; сплата податків і зборів, обов'язкових платежів до бюджетів; стипендії; пенсійне забезпечення; різні види соціальної допомоги, пільги, крім виплат, надання підтвердних документів за якими визначено актами Кабінету Міністрів України.

З огляду на викладене безальтернативним є висновок про необхідність подальшого вдосконалення контрольних повноважень органів Казначейства України, а також інших учасників бюджетного процесу, які здійснюють контроль у державному секторі. При цьому законодавчі норми контролю в Україні мають бути гармонізовані з міжнародними стандартами та враховувати найкращий світовий досвід.

Список використаних джерел

1. Про оптимізацію системи центральних органів виконавчої влади : указ Президента України від 09.12.2010 № 1085/2010 [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/1085/2010>.

2. Про Положення про Державну казначейську службу України : указ Президента України від 13.04.2011 № 460/2011 [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/460/2011>.

3. *Гетманець О.* Актуальні проблеми правового регулювання бюджетного контролю в Україні / *О. Гетманець* // Підприємництво, господарство і право. — 2008. — № 6. — С. 91—94.

4. Бюджетна система. Вишкіл студії : навч. посіб. / С. І. Юрій, О. П. Кириленко, В. Г. Дем'янишин та ін. ; за ред. С. І. Юрія, О. П. Кириленко. — Т. : Екон. думка, 2010. — 424 с.

5. Державний бюджет і бюджетна стратегія в умовах економічних реформ : у 4 т. Т. 2: Бюджетна стратегія і державний бюджет 2012: збалансованість, прозорість, реалістичність / редкол.: С. Д. Бушуєв, С. С. Гасанов, Т. І. Єфіменко та ін. ; ДННУ “Акад. фін. управління” ; за заг. ред. М. Я. Азарова. — К., 2011. — 912 с.

6. Місцеві фінанси : підручник / за ред. О. П. Кириленко. — К. : Знання, 2006. — 677 с.

7. Коваль Л. С. Діяльність рахункової палати в сфері бюджетного контролю / Л. С. Коваль // Розвиток України в XXI столітті: економічні, соціальні, екологічні, гуманітарні та правові проблеми : зб. наук. праць Міжнар. наук.-практ. конф., Вінниця, 11 берез. 2010 р. : у 2 ч. Ч. II. — Вінниця : Центр підготовки наук. та навч.-метод. видань ВТЕІ КНТЕУ, 2010. — С. 192—196.
8. Монаєнко А. О. Повноваження органів державної влади щодо здійснення фінансово-бюджетного контролю місцевих бюджетів / А. О. Монаєнко // Економіка & держава. — 2006. — № 7. — С. 78—81.
9. Бюджетний менеджмент : підручник / В. Федосов, В. Опарін, Л. Сафонова та ін. ; за заг. ред. В. Федосова. — К. : КНЕУ, 2004. — 864 с.
10. Павлюк К. В. Розвиток казначейської системи виконання державного бюджету / К. В. Павлюк // Фінанси України. — 2006. — № 2. — С. 78—90.
11. Конституція України : закон України від 28.06.1996 № 254к/96-ВР [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/254k/96-вр>.
12. Василик О. Д. Теорія фінансів : навч. посіб. / О. Д. Василик. — К. : Вища шк., 2003. — 382 с.
13. Савченко Л. А. Правові проблеми фінансового контролю в Україні : монографія / Л. А. Савченко. — Ірпінь : Акад. ДПС України, 2001. — 407 с.
14. Бюджетний кодекс України : закон України від 08.07.2010 № 2456-VI [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/2456-17>.
15. Про затвердження документів, що застосовуються в процесі виконання бюджету : наказ Міністерства фінансів України від 28.01.2002 № 57 [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/z0086-02>.
16. Про затвердження Порядку реєстрації та обліку бюджетних зобов'язань розпорядників бюджетних коштів та одержувачів бюджетних коштів в органах Державної казначейської служби України : наказ Міністерства фінансів України від 02.03.2012 № 309 [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z0419-12>.
17. Про затвердження Типового положення про бухгалтерську службу бюджетної установи : постанова Кабінету Міністрів України від 26.01.2011 № 59 [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/59-2011-п>.